

Konflikt mellan floravård och bete på Öland

Klipplök *Allium lineare* är rödlistad i kategorin EN (starkt hotad) och fridlyst. Den finns i Norden endast på Öland. Från backlök *A. oleraceum* och sandlök *A. vineale* skiljs den genom sin tidiga blomning som infaller redan i början av juni. Arten har ingen rotknöl, bladen är platta och blomhuvudet är nedböjt i knoppstadiet. På Stora Alvaret finns 47 lokaler, de flesta i karstområden men några också i vitt-ringsgrus. Jan-Olof Petersson i Ölands botaniska förening har sedan 1993 varje år besökt samtliga

lokaler för arten, upptäckt flera nya lokaler och noggrant räknat antalet plantor.

De senaste tio åren har de flesta områden på Stora Alvaret röjts och börjat hävdas genom bete med nöt, får eller häst. Många alvarväxter är beroende av hävd, speciellt de som växer i torr- och fuktängar, men klipplöken är uppenbarligen en art som inte gynnas av bete. Speciellt fårbete är förödande för arten. På lokaler som tidigare hyste hundratals exemplar av klipplök saknas arten helt sedan fårbete införts. Jan-Olof vittnar om lokaler där samtliga exemplar är helt nedbetade. Trenden för antalet klipplökar är starkt vikande trots att antalet lokaler sedan 1993 blivit fler. Figuren på nästa sida visar det totala antalet blommande klipplökar för varje år sedan 1993. År 1999 var extremt med ett mycket lågt antal som komparerades året därpå.

Notabelt är att arten inte hittades av den flitige Rikard Sterner under hans inventeringar på Öland fram till mitten av 1950-talet. Under denna tid hävdades Stora Alvaret genom bete vilket gjorde att klipplöken trycktes tillbaka, var svår att finna och dessutom troligen sparsamt förekommande.

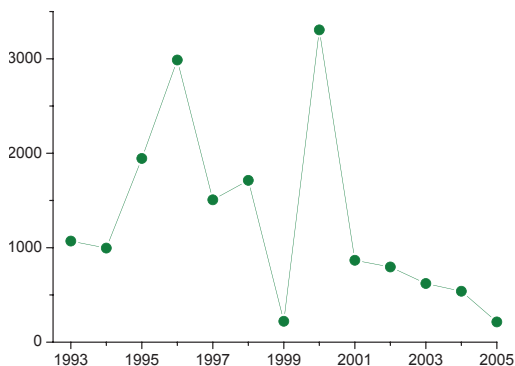
Hur ska alvarmarken kunna hävdas framöver samtidigt som vi har kvar klipplöken? Senare påsläpp av betesdjur i speciellt känsliga områden

Klipplök är i Norden enbart funnen på Öland. Den är sällsynt även i övriga Europa och har sin huvudbredning mycket längre österut, i Centralasien. Foto: Thomas Gunnarsson.

Allium lineare is in the Nordic countries only found on Öland. It is threatened by the recently increased levels of grazing on the Stora Alvaret.

KLIPPLÖK

Antal plantor

Antalet blommande klipplöksplantor på Stora Alvaret visar en vikande trend sedan år 2000.

The number of flowering *Allium lineare* plants on Öland recently shows a declining trend.

vore ett sätt. Då måste vissa fållor betesfredas genom stängsling vilket kräver tid och pengar. Fårbete bör undvikas inom områden som har rika förekomster av klipplök. Nötbete verkar vara något gynnsammare för arten.

Ölands botaniska förening har påtalat klipp-lökens bekymmersamma situation för länsstyrelsen i Kalmar län. Andra ovanliga alvarväxter som också missgynnas av bete är stor sandlilja *Anthericum liliago*, timjansnyltrot *Orobancha alba* och alvarstånds *Senecio jacobaea* ssp. *gotlandicus*.

✿ ULLA-BRITT ANDERSSON

Adress: Kummelvägen 12, 386 92 Färjestaden
E-post: ulla-britt_andersson@telia.com

FÖRENINGSNYTT

FÖRENINGSNYTT

FÖRENINGSNYTT

FÖRENINGSNYTT

Guldluppen 2006

Stefan Ericsson, Umeå, har tilldelats årets Guldlipp. Vi saxar ur motiveringen:

Stefan Ericsson är född i Umeå och har varit sin hemtrakt trogen. Trots perioder när artkunskaper ansetts av mindre betydelse och därför nedprioriterats har han troget och med kraft försvarat kärllväxtbotanikens ställning vid Umeå universitet. Med den renässans som artkunskaperna fått under senare år har han Stefan nu bland annat anställning som ansvarig för herbariet UME och vid länsstyrelsens naturvårdsenhet i Västerbottens län.

Många generationer av studenter har fått sin botaniska skolning under Stefans ledning. Med okuvlig entusiasm och äkta intresse har han förklarat florans mysterier. Speciellt förmågan att se växternas alla karaktärer gör att även svårbestämda grupper och sterila exemplar blir begripliga i Stefans händer.

Stefan var med och grundade Västerbottens läns Botaniska Förening för drygt 25 år sedan och har sedan starten funnits med i dess ledning. Bland annat har han fungerat som tidskriften *Natur* i Norrs botaniska redaktör under hela dessa utgivning. Föreningen har också varit

en central drivkraft i utforskandet av Västerbottens läns flora. Detta är det till ytan största floraprojekt som pågår i Sverige. Trots detta har projektet lyckats belysa stora delar av Västerbottens och Åsele och Lycksele lappmarkers flora.

Vid sidan av sitt floristiska arbete har Stefan fördjupat sina kunskaper i "svåra grupper" som majsmörblommor, daggkäpor och vattenväxter, vilket har inneburit mycken ny kunskap om dessa arters förekomst och ekologi i Sverige. Som en följd av detta har han på senare tid varit med att ta fram åtgärdsprogram för flera hotade arter.

Utan Stefan Ericssons flitiga botaniserande skulle kunskaperna om den norrländska floran varit avsevärt mindre.